

२०, २०। २तद्वति त्रि० “अपाठाच्छृङ्गात् कुलमलाक्षिरवोचमहं विषम्” अ० ४, ३, ५, जिह्वा ज्या भवति कुलमलम् १, १८, ८, कुल्माष पु० कोलति कुल-किप् कुल् भाषोऽस्मिन् ७५० । “अर्द्धस्त्रिंशच्च गोधूमा अन्ये च चक्षकादयः । कुल्माषा इति कथन्ते इत्युक्तेषु १ अर्द्धस्त्रिंशच्च गोधूमादिषु वैदिकम् “कुल्माषा गुरोरो रुक्मा वातला भिन्नवर्णसः” भावप्र० “सक्तून् श्लेषीं कुल्माषं जलञ्चापि शुभं पिबेत्” सुश्रु० । “वलाकां वारुणीकुल्माषाभ्याम्” (नाग्रीयात्) । सुश्रु० । “कण्ठपित्ताकफलीकरञ्चकुल्माषस्थालीपुरीषादीन्धृतवदव्यवहरति” भाग० ९, ६, १० । कुत्-क्षिता माषाः पुषो० । २निन्दितमाषे च “स हेयं कुल्माषान् खादनं विमिश्रे” बान्द० ३० “कुल्माषान् कुत्क्षितान् खापान्” शा० भाषासु । २स्त्र्यस्य पारिपा-न्धिकभेदे ४शूकधान्ये अवाहौ च शब्दचि० । ५काञ्जिके ६मसीपरिणामे च न० शब्दचि० । “कुल्माषाः कुलेषु सीदन्तीति” निरुक्तोक्ते ७कुत्क्षितार्थे त्रि० “कुल्माषांशिदाहनेत्यवकुत्क्षिते” निरुक्तकारः । कुल्माषाः प्रायेणचर्मस्याः अञ् स्त्रियां ङीप् । कौल-माषी पूर्णिमा । दमाषादिभिन्नार्द्धभटभक्ते (खेचडी) भरतः । ६रोगभेदे शब्दरत्ना० १०वमकुलस्ये रत्नमा० । कुल्माषाभिपुत न० १२० । काञ्जिके चीरखामी । कुल्मास न० कुल्माष+पुषो० । कुल्माषशब्दार्थे भरतः । कुल्य न० कुल-क्यप् । १अस्मि अमरः । २अष्टद्वेषपरिमाणे शूर्पे ३आमिषे च मेदि० । कुले भग्नः यत् । ४कुलजाते ५माय्ये च त्रि० मेदि० । कुल+चतुर्थ्यां वला०ङ् । ५कुल-ससिद्धदेशादौ त्रि० । कुलाय कृतं यत् । ६कुलहिते त्रि० “हृत्तीय कुल्याः पशुभूतवर्गान्” भाग० ७।६।१२ । कुल्यायां भवः यत् यलोपः । ६कुल्याभवे त्रि० “नमः कुल्याय च सरस्याय च” यजु० १६, २७ कतिमेऽल्पे १०स-रिङ्गे दे स्त्री अमरः ११पयःप्रणाल्याम् १२जीवन्त्या-म्रीषधौ १२नदीमात्रे च स्त्री० मेदि० “सैन्धवारण्यमासाद्य कुल्यानां कुरु दर्शनम्” भा० व० १०४०८लो० । “उत-कुल्यास दक्षय नदी वज्रयतास्तथा” भा० व० ८५१०लो० । अषिकुल्या इतकुल्या दधिकुल्या सधुकुल्या इत्यादि । कुल्यासन न० कुलाय कुलाचारायहितं यत् कुल्यमासनम् । “अथकुल्यासनं वक्ष्ये यत् कृत्वा कुलिको भुवि । एक-इक्षौ मास्तकस्योऽधःशीर्षा नाभिं करे” इति रुद्रयाम-लोक्ते आसनभेदे

कुल्लूक पु० मन्वर्धसुक्तावलीनामशीकाकारकविहङ्गे दे “श्रीमङ्ग-इदिगाकरस्य तनयः कुल्लूकमङ्गोऽभवत्” तट्टीकोपक्रमः । कुल्व कुल-उल्ला० नि० १लोमराहित्यरूपे । (टाक) रोगभेदे २तद्युक्ते त्रि० “अथैतानष्टौ विरूपानालमते अतिदीर्घं चा-तिह्रस्वं चातिस्थूलं चातिदृशं चातिशुक्लं चातिदृश्यं चा-तिकुलं चातिलोभगं च अशूद्रा अवाङ्मनास्ते प्राजा-पत्याः” यजु० २०।२२। “अतिकुलं रोमरहितम्” वेददी० कुव न० कुं भूमिं वाति गच्छति वा-क, कुङ् शब्दे कूटवज्र वा । १जलजे, पुष्पमात्रे, २उत्पले च हेमच० । कुवकालुका स्त्री कुवमिव कायति कै-क आलुका । घो-लीशके । राजनि० । कुवङ्ग न० ईषद् वङ्गं गुणेन । सीमके राजनि० । कुवचम् त्रि० कुत्क्षितं यचोऽस्य । १कुत्क्षितवादकथने अमरः कुगतिः । २परीत्रादकथने न० । कुवाक्कादयोऽप्यत्र न० । कुवज्र न० कुत्क्षितं वज्रं हीरकमिव कायति कै-क । वैक्रान्तमणौ राजनि० । कुवम पु० कौ प्रथिव्यां वसति वर्धति जलं वम-अच् । १स्त्र्ये “कुलं कुलञ्च कुवमः कुवमः कश्यपोहिजः” भा० आनु० ६३अ० “कुः प्रथिवी तस्यां वसति वर्धतीति कुवमस्यादित्यः “आदित्याद् जायते हटिरिति” श्रुतेः सर्वोऽप्यादित्योऽ-हमेव मत्तएव सर्वे” धामादित्यानामुत्पत्तेः नीलकण्ठः । कुपपीः इति पाठान्तरे स्त्र्यै एवार्थः । कुत्क्षितं वर्धति । २निन्दितवमनकारके त्रि० [रायसुकुटः कुवर पु० कुत्क्षितं त्रियते वृ-अप् । १तुवरे २कषाये २तद्वति त्रि० कुवल न० कौ वलति वल-अच् । १उत्पले २रुक्ताफले च मेदि० ३वदर्थ्यां स्त्री० गौरा० ङीप् । तस्याः फलम् अश्-लुक् १३वदरीफले न० । कौ वलनात् । ५जले । ६सर्पोदरे च न० कुवलेशयः । प्रस्थे परे समासे कर्क्यादि० अस्त्र नादुदात्तता । तस्य पाकः पीलादि० कृष्णच् । कुवलकुल तत्पाके पु० । कुवल्लय न० कोर्वलयमिव शोभाहेतुत्वात् । १उत्पले, अमरः २श्वेतोत्पलेनीलोत्पले राजनि० “कक्वं साधो! कुव-लयदलस्यामविलीयं दृष्टे ! इत्युद्धवद्वनम् । ततः तारका इतच् । कुवल्लयित जातकुवल्लये त्रि० । “कुवल्लयित गवाक्षालोचनैरङ्गनानाम्” रघुः । कोर्वलयम् इत० । ४भूम-ण्डले न० “यतो भूवल्लयं सर्वं आलोऽयं विचरिष्यति । अतः कुवल्लयो नाम्ना ख्यातिं लोके प्रयास्यति” इत्युक्त निरुक्तियुते ५अमरभेदे पु० । कुवल्लयानन्द पु० कुवल्लयं भूमण्डलपानन्दयति आ+नन्द-अप्